

Vijesti iz Ribozajednice

O problemima u privređivanju

Ova je godina relativno mirna. Ona nije puna događajima kao protekla jubilara 1982. kada smo proslavili 100-tu obljetnicu našeg ribogojstva. To se, na žalost, može reći i za poslovnu aktivnost. Za razliku od prošle rekordne godine u izvozu, 1983. će vjerovatno imati dosad najmanji izvoz. U proizvodnji će to biti jedna od najtežih godina za dobar dio šaranskih ribnjačarstava, pošto su hidrološke prilike bile tako loše da se uzgoj riba obavljao u ribnjacima s polovinom normalnog vodostaja. Uz nezapamćeni manjak vode, zima i led su došli znatno ranije, pa se dobar dio ribolova vrši ispod leda. U ovakovim prilikama neminovno dolazi do gubitaka, a pored toga neće se moći izloviti planirana količina ribe.

Pastrvsko ribogojstvo se nije nikad dosada našlo u takovim poteškoćama u pogledu osiguranja hrane za

ribu, pa oni najpesimističniji procjenjuju čak prepolvljenu proizvodnju pastrva.

Tako će naše slatkovodno ribarstvo osjetiti vrlo grubo i na svojoj koži svu težinu krize koja je zadesila cijelu jugoslavensku privredu.

Kako se u tim teškoćama snalazimo, kako se ponašamo u toj krizi privređivanja?

Kao i obavezna štednja putem smanjenja pojedinih troškova koji su ograničeni, tako i »dobrovoljna« stabilizacijska štednja, su prisutne u ribarskim organizacijama. To je postao način ponašanja i gospodarenja. Međutim, mnoge uštede na troškovima donose više štete nego koristi, pošto nisu provedene kao ekonomska kategorija nego na principu »štedi pošto pošto«. Jedna od takovih je u prvom redu štednja i ograničavanje osobnih dohodaka. S druge strane, na većini osnovnih troškova proizvodnje — repromateri-

jali, hrana za ribu, provedenu štednju u količinama su poništile enormne inflacijske cijene. Također treba napomenuti da se znatno uštedjelo na prisilnom kao i planskom smanjenju uvoza svih repromaterijala, a pogotovo hrane za ribu. Ribarstvo će uspjeti ostvariti jedva jednu šestinu odobrenog uvoza hrane za riblji mlađ, a na temelju osiguranja deviza putem »Društvenog dogovora o obezbjeđivanju i korišćenju deviza za plaćanje prioritnog uvoza određenih proizvoda odnosno sirovina za njihovu proizvodnju u 1983. godini na jedinstvenom jugoslavenskom tržištu«. (Sam naslov dogovora je kompliciran, teško shvatljiv, a tek njegovo provođenje!). Razlozi za slabo funkcioniranje i korišćenje ove mogućnosti za uvoz su višestruki. U prvom redu je zapelo u Privrednoj komori Jugoslavije, koja je svoje ovlasti prenijela na STOFO i prestala se dalje brinuti. Fond STOFO i ovaj uvoz provodi putem svoje postojeće komisije u kojoj nema predstavnika ribarstva (većina su predstavnici uvoznika proteinskih krmiva), i kod koje su ribari i do sada dosta loše prolazili. Zato je i razumljivo što se dogodilo da u prvoj turi uvoza proteinskih krmiva, koja je bila znatna po količini, riblja hrana nije bila uopće zastupljena. Trebalo je intervenirati, moliti i dokazivati kako je situacija u proizvodnji ribe, posebno pastrva, zaista teška, pa da se odobri uvoz tek jedne trećine odobrenih količina. I sada dolazi najljepši dio priče, u realizaciji uvoza smo sami ribari zakazali povjeravajući uvoz samo cca 500 tona hrane šestorici uvoznika, iako smo na sastanku Grupacije odlučili da sav uvoz izvrši Ribozajednica. Ovo je i jedan od osnovnih razloga što uvoz i tako malih količina hrane dugo traje i što nismo uspjeli od Narodne banke Jugoslavije ishoditi ostalih 50% deviza. Svaki uvoznik je posebno kod NB intervenirao i svoj predmet forsirao, i nitko nije uspio (prema našim informacijama).

I pored ovako teške situacije, prema sadašnjim informacijama, ribarstvo finansijski nije u teškoj situaciji. I ribari su, kao uostalom i cijela privreda, nekontrolirano povećanje troškova poslovanja kompenzirali podizanjem cijena svojih proizvoda. Samo ističemo, da je povećanje cijena ribe provedeno među posljednjima u poljoprivredi i u stočarskom kompleksu.

○ aktivnostima Ribozajednice

Kao jedan od glavnih inicijatora, Ribozajednica je u aprilu ove godine u Titogradu učestvovala u organiziranju naučnog skupa pod naslovom »Doprinos nauke razvoju ribarstva«, sastanka obaju stručnih sekcija za šaransko i pastrvsko ribnjačarstvo, te izložbe i demonstracije ribarske opreme. Uz to su učesnici ovih skupova prisustvovali i godišnjoj skupštini Jugoslavenskog ihtiološkog društva. Po općoj ocjeni, ovi su skupovi vrlo uspjeli, kako organizacijski tako i u stručnom pogledu. Izneseno je mnogo kvalitetnih referata, a razvila se i vrlo korisna i stručna diskusija. Istovremeno organiziranje na jednom mjestu zapravo 5 manifestacija (sa morskim ribarima), učinjen je hvalevrijedan napor u duhu stabilizacijskog ponašanja cijele ribarske privrede.

Početkom novembra je održana sjednica Skupštine Poslovne zajednice slatkovodnog ribarstva Jugoslavije u Našicama.

Prije početka radnog dijela sjednice Skupštine, uručen je **orden rada sa zlatnim vjencem** Ribnjačarstvu Našička Brezica, kojeg mu je dodijelilo Predsjedništvo SFRJ, a na prijedlog Poslovne zajednice uz proslavu jubileja »100 godina ribogojstva na tlu Jugoslavije«. Uz našičke ribare i svi drugi ribari su bili ponošni, da se ovom našem poznatom i eminentnom ribnjačarstvu dodijeli ovako visoko odlikovanje.

Na sjednici Skupštine se je najprije izvršio prijem dviju ribarskih organizacija u Poslovnu zajednicu. OOUR »Proizvodnja« iz sastava RO »Ribarstvo« DTD Petrovaradin se zapravo vratio u staro društvo nakon nekoliko godina izbjavanja (voljom i forsiranjem pojedinačno), što su svi članovi PZ burno pozdravili. Također je i RO Ribnjaci »Đerdap« Kladovo, koja je u sastavu SOUR-a Ribokombinat Beograd, pristupila i primljena u Ribozajednicu, gdje se već nalaze sve radne organizacije SOUR-a.

Dalje je na dnevnom redu sjednice bio periodični obračun za 9 mjeseci 1983. s izvještajem o poslovanju. Ovi dokumenti su prihvaćeni na sjednici Skupštine, jer je PZ formalno poslovala pozitivno. Međutim, niti izvještajem a pogotovo stvarnim stanjem nije nitko bio zadovoljan, niti izvještači—rukovodioci Radne zajednice, niti delegati Skupštine. Kako i bi, kada je izvoz ribe ostavren samo sa 15,64% od planiranog. To je rezultat potpune poremetnje na inozemnom tržištu, velike vlastite proizvodnje u Njemačkoj, kao i naše neorganiziranosti i nesposobnosti da se konkurentski nosimo sa zemljama proizvođačima ribe u Zajedničkom tržištu (Francuska), a još više s istočno evropskim zemljama (Čehoslovačkom, Mađarskom, DDR). Pored ekonomskih ima tu i drugih razloga opadanju našeg izvoza ribe, a u prvom redu prevelika masnoća šarana, slabo sortiranje i uzak asortiman vrsta ribe. Linjaka, štuke, somića nudimo tek u simboličnim količinama. Ipak treba rastumačiti da je ovako nizak postotak ostvarenja plana izvoza računat na ukupan izvoz u 1982., kada je najviše izvoza ostvareno u mjesecu decembru, a samo u Poljskoj 1984 tona. O izvozu u Poljsku i SR Njemačku do kraja 1983. se raspravljalo u posebnoj točki dnevnog reda. Izneseno je, da su pregovori s Poljskom dugo trajali, da su Poljaci dugo bili stanovišta, da ne uvoze jugoslavenskog šarana, jer imaju dovoljnu vlastitu proizvodnju. Ipak je sklopljen ugovor za 350 tona živog šarana s isporukom jugoslavenskim specijalnim vagonima i 200 tona smrznutog šarana s isporukom poljskim kamionima hladnjačama. Na članove Ribozajednice je raspodijeljeno 82,5% izvoza, pa je dogovoreno kako da se to izvrši*.

*Ubrzo poslije održavanja sjednice Skupštine PZ došla je do velike izmjene u vezi izvoza šarana u Poljsku. Poljske vlasti nisu odobrile uvoz šarana, pored toga njihova kontraroba u ovom kompenzacijskom poslu — oslič, postala je sporna radi pronađenih parazita. Izgledalo je da od izvoza šarana u Poljsku neće biti ništa. No u toku štampanja ovog broja časopisa (druga dekada decembra) Poljaci su prihvatili da uvezu 120—150 tona jugoslavenskih šarana.

Što se tiče izvoza u SR Njemačku, situacija je dosta nejasna. Ribozajednica je sklopila ugovore sa svojim kupcima za izvoz cca 650 tona ribe, ali u cijeloj sezoni jesen — proljeće. Koliko će ribe otići u jesen, ni kupci ne mogu znati niti garantirati. Sve ovisi o količinama domaće ribe i pritisku uvozne, naročito iz Francuske. Ipak je procijenjeno da bi to moglo biti oko 300 tona.

Poslije iscrpne i dosta žučne diskusije, zaključeno je da se izvozu mora posvetiti daleko veća pažnja i uložiti mnogo više truda za njegovo ostvarenje. Izvoz ribe je tradicija, ali je i obaveza naše ribarske grane prema društvu i zemlji, koji su izvoz proklamirali prioritetnim zadatkom jugoslavenske privrede.

I na kraju sjednice Skupštine Poslovne zajednice je razmatran i usvojen »Samoupravni sporazum o udruživanju i korišćenju sredstava za investicije radi izvr-

šavanja investicijskih programa izgradnje novih, rekonstrukcije postojećih ribnjaka, te izgradnje farmi pataka«. Ovaj SAS je Skupština zapravo samo formalno usvojila, pošto su ga predhodno usvojili i potpisali 7 članova Poslovne zajednice (a poslije sjednice još 4 člana). Treba istaći da je ovo prvi put u historiji Poslovne zajednice, kao i njenog predhodnika Poslovnog udruženja, da se organizira jedan zajednički investicijski poslovni poduhvat. Od njega se očekuje izgradnja 4 uzgojne farme i 10 tovnih farmi za patke na ribnjacima, u kojima bi se proizvodilo 6.250 tona pataka. To je oko 25% od sadašnje proizvodnje ribe na šaranskim ribnjacima Jugoslavije, znači znatno povećanje proizvodnje mesa a time i prinosa naših ribnjaka. Ovaj posao smatramo prvom etapom i osnovicom proizvodnje pataka na svim jugoslavenskim ribnjacima.

Cvjetan Bojčić, dipl. inž.